

LRDIS
Ionela Cârstea

MINISTERUL EDUCAȚIEI

books

Adina Grigore

Mihaela Nițu

EDUCAȚIE PLASTICĂ

Clasa a V-a

CUPRINS

Instrucțiuni de utilizare a manualului digital	4	III. TEHNICI SPECIFICE ARTELOR PLASTICE	55
Competențe generale și competențe specifice	5	1. Materiale și tehnici de lucru (în prezent și de-a lungul timpului)	56
Recapitulare-Evaluare inițială	6	2. Desenul în creion, cărbune	59
I. LIMBAJUL PLASTIC	7	3. Pictura în culori de apă. Tratarea picturală	61
1. Prezentarea domeniului artelor plastice: ramuri, genuri, spațiul plastic	8	4. Modelajul în lut	62
2. Elemente de limbaj plastic	13	5. Activarea simțurilor prin materialele din care sunt făcute obiectele de artă asupra privitorului. Experiențe cu diferite materiale și tehnici	63
2.1. Punctul	14	6. Recapitulare	65
2.2. Linia	15	7. Evaluare	66
2.3. Pata	17	IV. COMPOZIȚIA PLASTICĂ	67
2.4. Forma bi și tridimensională	18	1. Imaginea plastică. Imaginea plastică bidimensională, plană	68
2.5. Culoarea	20	2. Noțiuni de compoziție. Compoziția liberă. Unitatea compoziției	69
2.6. Valoarea	21	3. Compoziția cu dominantă verticală, orizontală, oblică	70
3. Culorile spectrului solar	22	4. Organizarea spațiului plastic închis sau deschis prin linie și pată. Centrul de interes	71
4. Clasificarea culorilor conform teoriei constructive despre culoare	23	5. Recapitulare	74
4.1. Culorile primare	24	6. Evaluare	74
4.2. Culorile binare	25	V. PROIECTE ȘI EVENIMENTE	75
4.3. Culorile calde și culorile reci	27	1. Mapa de lucrări	76
4.4. Culorile complementare	29	2. Vizite în atelierelor unor artiști	77
5. Nonculorile	30	3. Comentariu de artă	78
6. Amestecuri acromatice și amestecuri cromatice	33	4. Recapitulare-Evaluare	78
7. Nuanțe și griuri	36	Recapitulare finală	79
8. Efectele emoționale ale acordurilor de culori	38	Evaluare finală	80
9. Contrastele valorice între lumină și umbră	40		
10. Recapitulare	41		
11. Evaluare	42		
II. NOȚIUNI DE CULTURĂ ARTISTICĂ	43		
1. Vedere de ansamblu asupra istoriei artei universale (periodizare pe continente și milenii)	44		
2. Recapitulare	53		
3. Evaluare	54		

I. LIMBAJUL PLASTIC

Eu îmi visez picturile, iar apoi îmi pictez visele.

Vincent Van Gogh

1. Prezentarea domeniului artelor plastice: ramuri, genuri, spațiul plastic
2. Elemente de limbaj plastic
  - 2.1. Punctul
  - 2.2. Linia
  - 2.3. Pata
  - 2.4. Forma bi și tridimensională
  - 2.5. Culoarea
  - 2.6. Valoarea
3. Culorile spectrului solar
4. Clasificarea culorilor conform teoriei constructive despre culoare
  - 4.1. Culorile primare
  - 4.2. Culorile binare
  - 4.3. Culorile calde și culorile reci
  - 4.4. Culorile complementare
5. Nonculorile
6. Amestecuri acromatice și amestecuri cromatice
7. Nuanțe și griuri
8. Efectele emoționale ale acordurilor de culori
9. Contrastele valorice între lumină și umbră
10. Recapitulare
11. Evaluare

Amintește-ți! In această unitate de învățare, vei fi evaluat de către cadrul didactic și pe baza fișei de observare sistematică a activității și a comportamentului elevului, prezentată la pagina 5.

1. PREZENTAREA DOMENIULUI ARTELOR PLASTICE: RAMURI, GENURI, SPAȚIUL PLASTIC

Arta constituie modalitatea de exprimare și comunicare a gândurilor, ideilor, setimentelor, de-a lungul timpului.

Vastul domeniu al artei cuprinde: literatura, muzica, artele frumoase (plastice), dansul, teatrul, cinematografia și fotografia. Importanța artelor plastice reiese din legătura strânsă cu celelalte arte.

• **Ramurile** artelor plastice sunt:

1. **Pictura** (Fig. 1)
2. **Grafica** (Fig. 2)
3. **Sculptura** (Fig. 3)

Omul a parcurs mai multe etape în procesul de consolidare a fenomenului artistic, iar dependența și nevoia de frumos, alături de evoluția societății, au condus la apariția de noi ramuri artistice: designul (de interior, industrial, vestimentar) și scenografia.

• Pictura

Pictura este ramura artelor plastice prin care se transmite un mesaj, un sentiment, o anumită stare, cu ajutorul culorii, folosind diferite materiale de lucru: acuarela, tempera, guașă, acrilice (culori de apă) sau culori de ulei. Acestea pot fi aplicate pe suprafețe ca: hârtie, pânză, lemn, perete, piatră, sticlă, etc. Unele suporturi (suprafețe de lucru) necesită o pregătire aparte cu **grunduri*** (Fig. 4, Fig. 5).

4

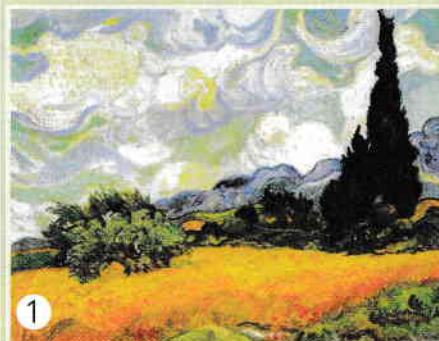

5

Pregătirea pânzei pentru pictat

Dicționar

grund: preparat special, obținut din praf de cretă fin, aracet sau clei de oase și alb de titan, cu care se acoperă pânza, lemnul sau cartonul pe care urmează să se picteze.

1

Vincent van Gogh,
Lan de grâu cu chiparoși

2

Eugène Delacroix,
Un nobil din vremea lui Francisc I

3

Michelangelo Buonarroti,
Statuia lui Moise

Arta rupestră este reprezentată de picturile realizate pe pereții muntoși abrupti, pe stânci și mai ales, pe pereții peșterilor, încă din vechime.

În general, în aceste picturi sunt redată scene de vânătoare, animale sălbatice sau ritualuri religioase.

1
Pictură rupestră
Peștera Lascaux, Franța

2
Pictură rupestră
Peștera Chauvet, Franța

3
Pictură rupestră
Peștera Altamira, Franța

• Genurile picturii

În pictură se identifică următoarele genuri:

- **Peisajul** (Fig. 4)
- **Natura statică (moartă)** (Fig. 5)
- **Portretul** (Fig. 6)
- **Compoziția** (Fig. 7).

În pictură, materialele și tehnicile de lucru s-au diversificat de-a lungul timpului, odată cu descoperirile tehnice și științifice.

4
Alfred Sisley, *Izvorul la Moret pe râul Loing*

5
Theodor Aman, *Natură statică cu cireșe, caise și tutun*

6
Nicolae Grigorescu,
Țărăncă din Muscel

7
Edgar Degas
Clasa de dans

Știi că...

Cele mai vechi forme de exprimare în artă se găsesc în picturile rupestre din Franța (Lascaux - Fig. 1), Trois Freres, Chauvet - Fig. 2) și Spania (Altamira - Fig. 3).

Cadranele

Se împarte foaia în patru cadrane, ca în modelul de mai jos. Enumeră câte trei opere de artă, care corespund genului picturii precizat în fiecare cadran. Folosește un album de artă sau o sursă de internet.

I. Peisaj	II. Portret
III. Natură statică	IV. Compoziție

• Grafica

Artă a scrisului și a desenului, **grafica** este ramura artelor plastice, în care predomină liniile și punctele. Sub această denumire sunt cuprinse: **desenul**, **grafica de șevalet** (Fig. 3), **gravura** (Fig. 4), **afișul** (Fig. 5), **grafica de carte** (Fig. 1) și **grafica digitală** (Fig. 2) care constituie **genurile graficii**. Materialele de lucru sunt variate: creioane, cărbune, tuș, acuarelă, cretă etc.

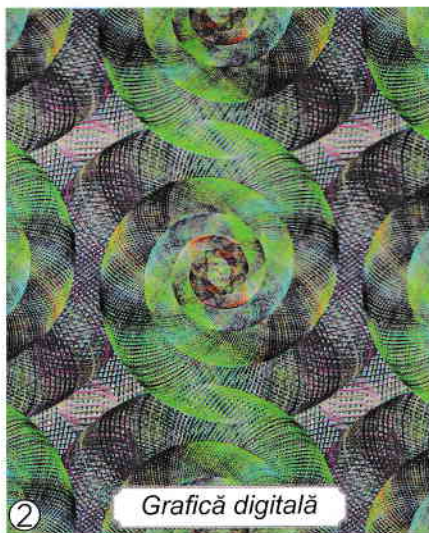
Desenul este reprezentarea grafică a unui obiect, a unei figuri sau a unui peisaj, pe o suprafață plană sau curbă, prin linii, puncte, pete, simboluri etc.

Exprimare spontană sau elaborată, desenul îl ajută pe artist să își noteze ideile, sentimentele, gândurile sau ceea ce observă în jurul său în natură.

①

Grafică de carte

②

Grafică digitală

Audiază melodia *Rapsodii de primăvară*, cu textul scris de George Topîrceanu și ilustrează versurile de mai jos.

Soare crud în liliac,
Zbor subțire de gândac,
Glasuri mici
De rândunici,
Vioarele și urzici...

Primăvară, din ce rai
Nevisat de pământeni
Vii cu mândrul tău alai
Peste crânguri și poieni?

(George Topîrceanu, *Rapsodii de primăvară*-fragment)

Pogorâtă pe pământ
În mătăsurile lungi de vânt,
Lași în urmă, pe câmpii,
Galbenii vii
De păpădii,

Bălți albastre și-nsorite
De omăt topit abia,
Și pe dealuri mucezite
Arături de catifea.

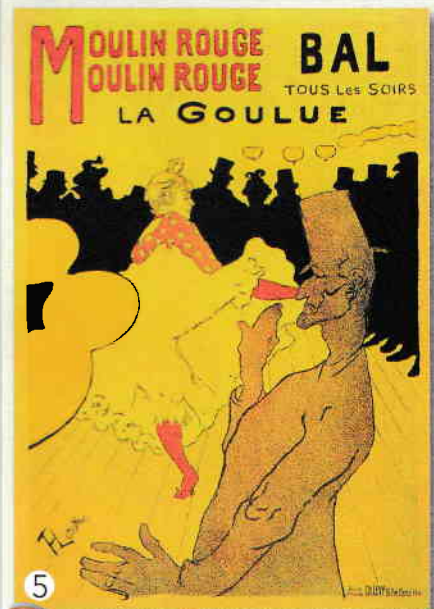
3

Nicolae Grigorescu, *Călăreț turc*

4

Rembrandt van Rijn, *Petru și Ioan vindecând ologii la poarta templului*

5

Henri de Toulouse-Lautrec, *Afiș Moulin Rouge*

Știi că...

Primul afiș în culori a fost creat de Jules Chéret în anul 1867.

1 Scene de pe *Columna lui Traian*

2 Phidias, *Athena Lemnia*

3 Andrea del Verrocchio,
Bartolomeo Colleoni

• Sculptura

Sculptura este ramura artelor plastice în care operele de artă sunt imagini tridimensionale, cu lățime, lungime și adâncime. Ele sunt realizate din materiale solide (metal, piatră, lemn, fildeș, gheață etc.) sau din materiale moi, care pot fi modelate și care se solidifică (lut, ceară, plastilină).

Tehnicile de lucru diferă în funcție de materialul folosit:

1. **Cioplirea** este procedeul prin care se elimină treptat materialul solid din care se realizează obiectul.
2. **Modelajul** este tehnica opusă cioplirii prin care se realizează opera de artă, pornind din interior spre exterior. Materialul de lucru trebuie să fie moale și se adaugă treptat, până când se obține forma dorită.

În funcție de modalitatea de reprezentare, în sculptură se disting următoarele **tipuri**:

- **Relief** (Fig. 1), când formele nu se desprind de pe suprafața de fundal pe care au fost realizate;
- **Ronde-bosse** (Fig.2), când sculptura (obiectul, personajul, forma) nu are fundal și poate fi privită de jur împrejur. Sculptura ronde-bosse în care este reprezentat personajul în întregime, poartă numele de *statuie*.

Pictura și sculptura poartă o denumire comună, atunci când ne referim la dimensiunile mari ale operelor. În această formă de artă, numită **artă monumentală**, se înscriu statuile mari (Fig.3), monumentele comemorative, pictura murală (Fig.4) și mozaicul.

4 Bolta altarului - Sf. Nicolae Domnesc, Curtea de Argeș